

та Ерлангена-Нюрнберга пропонують спеціальність «етика та культура текстових творів», а в університеті Фрайбурга читають курс із філософії права.

Експерти радять студентам розширяти свої горизонти та не зациклюватись на лише одній спеціальності, вивчати паралельно, наприклад, економіку, релігію чи політику. Деякі виші надають таку можливість. Наприклад, міждисциплінарна програма «Менеджмент, філософія та економіка», котру пропонує Франкфуртська школа фінансів та маркетингу. Байройтський університет готує спеціалістів з предмету «Філософія та економіка» уже понад 12 років. Маючи такий диплом, випускникам навряд чи доведеться філософствувати над пошуками робочого місця [2].

Навички та уміння, отримані під час навчання – до яких належать кмітливість, уміння аргументувати свою точку зору, вміння дивитись на проблему в цілому, аналізувати зв'язки – обов'язково стануть у нагоді у подальшій кар'єрі. В умовах глобалізації особливо важливо вміти розмовляти з людьми та чути один одного. Наразі існує потреба у фахівцях, котрі думають самостійно, вміють формулювати та ставити запитання та навчають цього інших.

Література

1. Колотило Мар'яна Філософія в технічному університеті: обґрунтування, легітимація, апологія. Філософія освіти. 2016 №1(18). – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/filosofiya-v-teh>
2. Лазарева Наталія, Остапенко Ольга Сократи нашого часу: як їм себе прогородувати. – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/a-17039501>.

Ярмак Т.В.,

канд.соц.наук, доцент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, м. Харків

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ У ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Проблеми підвищення рівня якості професійної підготовки фахівців спричинена необхідністю забезпечення промислових підприємств кваліфікованими, ініціативними кадрами на базі професійної підготовки, які швидко адаптуються в непередбачуваних умовах ринку, творчо підходять до вирішення питань й розв'язання професійних завдань організації, беручи до уваги технології виробництва конкурентоспроможних товарів та надають інжинірингові послуги.

Головні завдання сучасного соціального наказу професійної діяльності майбутнього фахівця обумовлюють потребу формування професійної та особистісної культури, що включає в себе розвиток самоаналізу, самопізнання, самоідентифікацію у взаємодії суб'єктів навчального процесу для набуття майбутнім фахівцям культурних цінностей та інтересів.[1]

На сьогоднішній день дослідження питання викладання гуманітарних дисциплін у технічних вищих навчальних закладах визначається завданнями освітньої реформи. До основної мети реформи вищої школи належать: підвищення освітнього і культурного рівня суспільства, демократизація та гуманітаризація навчально-виховного процесу. Гуманізація інженерної освіти передбачає розширення обсягу та поглиблення вивчення суспільних наук. Обсяги гуманітарних знань при формуванні професійної та загальної культури інженера використовуються на незначному рівні.

Матеріали, які передбачаються для засвоєння студентами технічних університетів є уніфікованими і недостатньо відображають специфіку майбутньої професії. Вони надто загальні і не формують для студентів цілісної картини загальної та професійної культури. Питання з приводу гуманітарної підготовки студентів у вищих закладах освіти в сучасних умовах стає все більш поширеним у зв'язку із нововведеними вимогами до фахівців. Проблеми, які виникають між соціальними потребами

гуманітаризації процесу навчання у вищих навчальних закладах технічного профілю і традиційними формами та методами організації навчання гуманітарних дисциплін, визначають загальну потребу оновлення змісту і форм навчання гуманітарних дисциплін. Це передбачає наповнення процесу навчання гуманітарним змістом, який узгоджується із сучасними надбаннями цивілізації, спрямований на розвиток людини і відповідає потребам її самореалізації.[2]

До критерій відбору змісту гуманітарного предмета для вищих технічних навчальних закладів належать:

- формування особистості фахівця на основі інтегративного підходу до змісту освіти;
- значущість конкретних гуманітарних знань визначена за специфікою професійної діяльності та необхідним рівнем загальнокультурного розвитку особистості;
- структурування змісту навчального матеріалу з гуманітарних дисциплін, яке спрямоване на формуванні цілісної системи гуманітарних знань особистості з урахуванням особливостей.
- доцільне створення гуманітарних предметів для вищих навчальних закладів технічного профілю, які інтегрують зміст кількох споріднених гуманітарних дисциплін;
- в інтегрованих предметах мають забезпечуватись взаємозв'язки та оптимальне співвідношення між знаннями з гуманітарних дисциплін, які інтегруються у цьому блоці, і одночасно – професійне спрямування інтегрованого метапредмету як цілого; [3]

Оновлення змісту предметних методик передбачає укрупнення дидактичних одиниць, введення в навчальні плани інтегрованих курсів, а також створення надпредметних навчальних курсів. Проаналізувавши стан теорії і практики системи інтегрованих знань з гуманітарних дисциплін студентів технічних університетів було зазначено, що теоретичні курси

складають мінімальну кількість годин, які на практиці не можуть забезпечити засвоєння цілісної системи гуманітарних знань, що є основою загальної та професійної культури інженера. Через це виникає необхідність розробки нових підходів до формування професійної технічної освіти, особисто її гуманітарного компоненту. Інтеграція гуманітарних знань студентів технічних університетів є інструментарієм цілеспрямованої гуманітаризації технічної освіти, що дає змогу сформувати цілісну систему гуманітарних інтегрованих знань студентів з урахуванням специфіки професійної діяльності фахівця.

На сьогоднішній день існує перелік аспектів гуманітарної підготовки, яких повинен дотримуватись кожен викладач у технічному університеті:

Соціально-економічний аспект професійної підготовки студентів у технічних університетах залежить від умов життя, стосунків людей у суспільстві, місця професії фахівця технічного профілю. Аналіз освітньо-кваліфікаційних методик дозволяють визначити сутність професійних функцій фахівця технічного профілю, які полягають у використанні набутих знань, вмінь і навичок для розв'язання технічних проблем, створення технологій виробництва товарів і послуг, управління процесами створення технічних систем, проектування, організації виробництва, впровадження науково-технічних інновацій, технічних об'єктів, споруд, будівель, машин, устаткування тощо.

Організаційно-змістовий аспект професійної підготовки студентів у технічних університетах визначається системністю та цілісністю його компонентів. Актуальність професій фахівців технічного профілю в суспільно-економічному процесі, визнання їх державного статусу зумовили розвиток наукових досліджень у напрямку теоретичного обґрунтування засад, змісту та особливостей формування професійної компетентності фахівців технічного профілю.[4,5]

Організаційно-змістовими складовими сучасної професійної підготовки студентів у технічних університетах є гуманітарна, фундаментальна,

інженерно-теоретична, технологічна, практична, управлінська, науково-дослідна, інформаційна, економічна, екологічна, господарсько-правова. Гуманітарна підготовка спрямована на вивчення людини, національної та світової культури, знаходження місця людини у національному та світовому культурному середовищі.

Інженерно-теоретична підготовка формує професійні знання та вміння майбутнього фахівця на основі пізнання принципів, положень, закономірностей, моделей певної галузі. Технологічна підготовка пов'язана з вивченням способів і методів та технологій промислової обробки матеріалів, виробів за певними технологіями.

Практична підготовка передбачає набуття практичних навичок володіння технологіями, технологічними процесами на основі проблемно-орієнтованого методу моделювання: від задуму, проектування, конструювання та реалізації конкурентних товарів та послуг. Інформаційна підготовка націлена на вивчення інформаційних технологій, комп'ютерної техніки, можливостей обробки, накопичення, зберігання, оновлення, пошуку й відображення даних на основі використання інформаційних систем.

Науково-дослідна підготовка передбачає залучення студентів до процесу фундаментальних галузевих досліджень, формування наукової культури: потреб відстежувати та використовувати інноваційні технології, тенденції, відкриття, ноу-хау інженерної науки. Управлінська підготовка передбачає формування культури і навичок управління трудовим колективом, умілої постановки та розв'язання стратегічних, тактичних інженерно-технологічних завдань, завдань ефективної реалізації у сфері промислового виробництва, соціальної організації праці, яка адекватна ринковим відносинам на основі і конкуренції ідей, товарів, послуг.

Господарсько-правова підготовка формує юридично-правову культуру діяльності майбутнього фахівця на основі знання системи встановлених державою загальнообов'язкових правил, норм, законів (вивчення дисципліни

господарське право тощо). Екологічна підготовка необхідна для формування їх екологічної культури у процесі професійної діяльності. Врахування небезпеки глобальних катастроф техногенного походження, несприятливого впливу технічних систем та технологій виробництв на здоров'я та життя людини, довкілля, потребує підвищеної уваги до проблем безпеки системи «людина-машина-середовище».

Економічна підготовка сприяє набуттю економічних знань, розвитку адаптаційних умінь професійної діяльності в умовах ринкової економіки, формуванню економічної культури, розвитку підприємницьких здібностей майбутнього фахівця.[6]

Проаналізувавши існуючі освітні методики-підготовки, можна роздивлятися професійну підготовку студентів технічних університетів як організаційно-методичний процес формування професійної компетентності, активної життєвої позиції, внутрішньої культури, здатності до продуктивного спілкування з навколишнім світом та соціальної реалізації, навчання та саморозвитку упродовж життя. Не беручи до уваги, що гуманітарні знання не входять у зміст професійної підготовки інженера, вони сприяють позитивним змінам особистості, яка після цього сприймає професійні знання в загальнокультурному, творчому, емоційному та інших аспектах. Вони посилюють мотивацію засвоєння професійних знань, сприяють усвідомленню власних можливостей та цілей студента.[7]

Теоретичні основи даної системи базуються на розвитку професійної освіти, згідно з якою передбачається посилення гуманітарної підготовки у вищих технічних навчальних закладах, встановлення раціонального співвідношення технічної та гуманітарної складових освіти, а також формування неординарного мислячого спеціаліста. Для майбутнього інженера набуття культурологічних знань має базуватися на інтегративних засадах з урахуванням специфіки його професійної діяльності. За способом отримання педагогічних знань доцільно розрізняти три категорії випускників технічних університетів: інженери «кабінетного типу», які мінімально спілкуються з

іншими людьми і займаються суто науково-технічними розробками, кресленнями тощо; інженери «практичного типу», які постійно спілкуються з колегами, підлеглими та керівництвом; інженери-педагоги, які тою чи іншою мірою залучені до педагогічної діяльності і підготовки фахівців у своїй галузі. Звідси потреби педагогічних знань також групуються на трьох рівнях: першим необхідні мінімальні педагогічні знання, другим – більш широкі, а третім – частково професійні педагогічні знання.[8]

Таким чином, можна зробити наступний висновок: інтегративний підхід до формування системи гуманітарних знань студентів технічних університетів дозволяє структурувати їх знання у логічно завершені інтегровані блоки – предмети, впровадження яких більш повно реалізує цілі вивчення гуманітарних дисциплін у технічних університетах і є оптимальним щодо результативності та затрат навчального часу.

Література

1.Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія :підруч. для студ., аспірантів та молодих викладачів вищ. навч. закл. /Анатолій Миколайович Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 558 с.

2.Балл Г.О. Гуманізація загальної та професійної освіти: сучасна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири // Неперервна професійна освіта: проблеми пошуки, перспективи. – К.: Віпол, 2000. – С.134-157.

3.Вища технічна освіта України і Болонський процес: матеріали Всеукр.наради ректорів вищих техн. навч. закл., м. Харків, 18 березня 2004 р.– Х. : НТУ «ХП», 2004. – 198 с.

4. Балыхин Г. А. Управление развитием образования: организационно-экономический аспект / Григорий Артемович Балыхин. – М. :Экономика, 2003. – 427 с.

5.Козловська І. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи (дидактичні основи). – Львів: Світ, 1999. – 302 с.

6. Шевнюк О.Л. Культурологічна освіта у вищій школі. – Вища школа. – 2001. – № 2-3. – С.68-72.

7. Боголіб Т. М. Принципи управління вузом : монографія / Тетяна Максимівна Боголіб. – К. : Знання, 2003 – 160 с.

8. Ничкало Н.Г. Філософія сучасної освіти //Педагогіка і психологія. – 1996. – № 4. – С. 49-57.